

Boek Gezagsdragers uitgereikt aan minister Spies

door **Alexandra Gabrielli**

Minister Spies temidden van de redacteurs Thijs Jansen (rechts) en René Kneyber

Op 21 juni 2012 is het eerste exemplaar van het boek *Gezagsdragers – De publieke zaak op zoek naar haar verdedigers* overhandigd aan minister Liesbeth Spies van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in Perscentrum Nieuwspoort in Den Haag.

Gezagsdragers is het vierde boek in de reeks over beroepseer en gaat over ambtenaren van de publieke zaak: politiemensen, reclasseringswerkers, gezinsvoogden, rechters, leraren verpleegkundigen.

Het boek is geredigeerd door Thijs Jansen, Gabriël van den Brink en René Kneyber en bevat bijdragen van verschillende auteurs onder wie hoogleraren die onderzoek hebben gedaan naar gezag of die er op een of andere manier in de praktijk mee te maken hebben: in het onderwijs, de jeugdzorg, de politie. Daarnaast zijn er interviews met o.a. Micha de Winter, hoogleraar pedagogiek aan de Universiteit van Utrecht, Barend Rombout van Bureau Frontlijn in Rotterdam dat oplossingen zoekt voor problemen in achterstandswijken, Evelien Tonkens, hoogleraar Actief Burgerschap aan de Universiteit van Amsterdam en sociaal werker Marc Räkens.

In het boek zijn ook opgenomen een openhartige briefwisseling tussen de zojuist met pensioen gegane politiemans Jacques Smeets en leraar Bill Banning van een middelbare school, alsmede het dagboek van een startende lerares.

Het beginhoofdstuk is geschreven door hoogleraar en socioloog Gabriël van den Brink: *Hoe het gezag uit Nederland verdween en...weer terugkwam* waarin hij het nieuwe type gezag introduceert dat zich momenteel aan het ontwikkelen is in Nederland. Ook gaat hij in op de groeiende “roep om leiderschap” in Nederland.

In het slothoofdstuk, *Naar een legitieme, niet-besmukte gezagsuitoefening*, geschreven door de drie redacteurs, wordt een theoretisch model aangereikt met aanbevelingen voor het uitoefenen van gezag van “plichtprofessionals” in de (semi)publieke sector.

“Iedere keer sluiten wij mensen uit”

De presentatie in Nieuwspoor, die werd bijgewoond door een flink aantal medewerkers van het boek, werd ingeleid door Margo Trappenburg, voorzitter van de Stichting Beroepseer en verbonden aan de universiteit van Amsterdam en van Utrecht. Sprekers waren naast de beide redacteurs Jansen en Kneyber, dr. Arthur Docters van Leeuwen en minister Spies.

Docters van Leeuwen, thans verbonden aan de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur in Den Haag heeft aan de bundel meegewerkt met een bijdrage over

*Margo Trappenburg en
Arthur Docters van Leeuwen*

geweld tegen gezagsdragers. Hij probeerde in zijn speech antwoord te geven op de vraag waarom het staatsgezag in Nederland zo moeilijk functioneert en waarom we niet zonder kunnen. Hij noemde drie “pijnlijkheden”, drie keuzen die moeten worden gemaakt in de politiek om te komen tot een staatsgezag dat ertoe doet. Hij wees ook op de neiging tot

toepassing van de grootste machtsuitoefening die we als overheid hebben: het steeds meer uitsluiten van mensen of groepen mensen. We hebben straatverbod, zwembadverbod, winkelcentrumverbod, stadionverbod, stadsverbod: “Iedere keer sluiten wij dus mensen uit. Dat is een soort ultieme machtsuitoefening. Maar hoe kunnen we over die mensen dan gezag uitoefenen? Hoe kun je gezag uitoefenen over mensen van wie je zegt: jij mag niet meedoen? Ik verban jou naar de marges van de maatschappij?”

Hoe gezag uitoefenen op de pedofiel die verbannen is uit de stad? “Mensen die we uitstoten, moeten we weer terughalen. Als we mensen uitschakelen op het ultieme moment dat we gezag moeten uitoefenen, creëren we onze eigen onmacht”.

Docters van Leeuwen besluit zijn korte speech met te zeggen dat hij uitzielt naar het tweede deel van het boek.

“Professionaliteit wordt afgedaan als ook maar een mening”

Minister Spies zei dat het in twijfel trekken en het niet zo maar accepteren van gezag en morele codes de mensen in de afgelopen eeuwen ook vrijheid heeft gegeven om bijvoorbeeld keuzes te maken en kansen te pakken. Aan de andere kant is het zorgelijk als respect voor democratisch gekozen instituties verdwijnt en het gezag van medewerkers met een publieke taak verbrokkelt en de professionaliteit van huisartsen, onderwijzers, rechters of burgemeesters wordt afgedaan als ook maar een mening. Spies haalde een voorbeeld aan uit het acht uur journaal van berichtgeving over het uitbreken van de brand in Moerdijk. De NOS had een eigen onderzoek gedaan en geconstateerd dat er aluminium in de

bodem was aangetroffen. Op basis van een willekeurig onderzoek, dat groot nieuws was geworden, werd gewaarschuwd voor de volksgezondheid. Men wist niet dat die aluminium in de bodem veroorzaakt was door een gebeurtenis uit de Tweede Wereldoorlog. Het gezag van o.m. de GGD en de politie werd in twijfel getrokken: “Dat bracht bij mij een schrik-effect teweeg. Als we zo ver gaan afzakken met elkaar, dan moet dit boek nog heel veel vervolg krijgen, niet in termen van boeken alleen, maar ook in het maatschappelijk debat. De gezagsdragers beter in staat stellen hun gezag uit te oefenen, is een richting die mij aanspreekt”.

Met gezagsdragers hebben we een actueel thema te pakken, aldus een van de slotwoorden van de minister.

“Steeds hogere eisen”

Aan het eind van de bijeenkomst beantwoordde Thijs Jansen een vraag uit de zaal over de rol van de media en de "plichtprofessional": De burger accepteert het gezag van de plichtprofessional alleen als deze voldoet aan hele hoge voorwaarden. Ik denk dat in deze tijd, als het optreden van gezagsdragers niet voldoet aan hoge eisen, de hel meteen losbreekt in de media. Die eisen gaan alleen maar omhoog. Je ziet het ook bij bestuurders. We zijn met zijn allen steeds hoger eisen aan het stellen. Soms denk ik wel eens: kunnen we daar überhaupt nog wel aan voldoen? Wat dat betreft wordt het er niet gemakkelijker op".

Minister Spies, midden vooraan zittend, naast Docters van Leeuwen, vlak voordat zij het eerste exemplaar van Gezagsdragers kreeg aangereikt en begon aan haar speech.

Rechts: vier van de zes studenten bestuurskunde die een impressie schreven. Links vooraan Janneke van Orsouw en rechts vooraan Marjan Swaans over hoe politieagenten e.a. gezagsuitoefening leren, en rechts achter Andrea Frankowski met naast haar Daphne Bressers over het zelfbeeld van leerplichtambtenaren.

Rechts op foto hierboven: Marc Räkens is geïnterviewd voor het boek over zijn persoonlijke ervaringen met en houding jegens gezag en autoriteit.

Rechter foto: Een volle zaal met staanplaatsen. Na afloop waren er vragen uit het publiek, o.m. over de rol van de media.

Foto links boven. Medewerkers aan het boek. Jaco van Hoorn (rechts met uniform) en Merlijn van Hulst over gezagvol politieoptreden in de praktijk. Op rechter foto links: Jurriën Rood leverde een bijdrage met "Het gezag van de politieagent in drie vragen". Naast Rood Rik Peeters; hij schreef met Docters van Leeuwen (en Jony Ferket) een hoofdstuk over geweld tegen gezagsdragers.

Links Bart van Klink, hoogleraar Methoden van recht aan de Vrije Universiteit, schreef een pleidooi voor versterking van het staatsgezag: "Waarom zouden we ons aan de wet houden?" Rechts Nies Medema en Douwe van den Berg. Zij schreven samen de bijdrage "Heroveren van verspeeld gezag. Hoe gezinsvoogden hun positie kunnen versterken".

Thijs Jansen, Gabriël van den Brink en René Kneyber (red.): *Gezagsdragers. De publieke zaak op zoek naar haar verdedigers*. Uitgeverij Boom, Amsterdam, 2012, 335 pagina's, 24,50 euro.

Drie eerdere boeken, verschenen in de reeks Beroepseer zijn: *Beroepszeer*, *Beroepstrots* (ook in het Engels: *Professional Pride*) en *Sturen op vertrouwen*, alle uitgegeven bij Boom, Amsterdam.

Thijs Jansen is senior onderzoeker en docent aan de School voor Politiek en Bestuur van de Universiteit van Tilburg. Hij is mede-oprichter en bestuurslid van de Stichting Beroepseer. Gabriël van den Brink is hoogleraar maatschappelijke bestuurskunde aan de School voor Politiek en Bestuur in Tilburg. Hij is ook lector aan de Politieacademie te Amersfoort.

René Kneyber is docent op het Oosterlicht College te Nieuwegein. Hij is auteur van verschillende boeken over orde houden en geeft daarin trainingen.

Gezagsdragers is mogelijk gemaakt door een samenwerkingsverband tussen het Bureau Verkenningen en Onderzoek en directie Arbeidszaken en Publieke Sector van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de School voor Politiek en Bestuur van de Universiteit van Tilburg en de Stichting Beroepseer.

Voor bestellen boek, ga naar site van uitgever Boom:

http://www.uitgeverijboom.nl/boeken/filosofie/gezagdragers_9789461054142/

Lees ook op de site van René Kneyber over Gezagsdragers: www.withitness.nl

Zie ook video “Politiegezag op straat” van Jurriën Rood op website Beroepseer:

<http://www.beroepseer.nl/nl/video/politie/item/644-politiegezag-op-sstraat>

www.beroepseer.nl